

NEPOZNATA MALAKOLOŠKA ZBIRKA, KLASIFIKACIJSKE KARTICE MALAKOLOŠKE ZBIRKE I ZBIRKA MINERALA S FOSILIMA IZ FONDA MARCHI

U ovom se radu detaljnije analiziraju prirodoslovni primjerci iz fonda Marchi koji se čuvaju u Muzeju hvarske baštine u kabinetu Grgura Bučića. Radi se o malakološkoj zbirci bez oznaka, rinfuzama sa ljušturama bez oznaka, klasifikacijskim karticama bez pripadajuće malakološke zbirke i popratnoj zbirci minerala s fosilima. Drugih adekvatnih podataka o zbirkama nema na raspolaganju, stoga je podrobnije proučeno sve vezano za zbirke i zapisano u ovom radu. Spoznaje mogu pomoći u budućim istraživanjima.

Ključne riječi: Fond Marchi; malakološka zbirka; prirodoslovlje; popis školjkaša i puževa

Metodologija rada

Pregledom građe iz fonda Marchi Muzeja hvarske baštine utvrđeno je postojanje nekoliko zbirki, pri čemu je u radu obrađena ona malakološka. Postojećim zbirkama i popratnim resursima pristupljeno je kao prema prirodoslovnim primjercima o kojima do dana pisanja rada nisu utvrđeni podaci o porijeklu, lokalitetima, vlasništvu niti namjeni, poradi čega su sabrani svi potencijalno značajni podaci kojima raspolaže struka u širem smislu i evidencija muzeja gdje se isti čuvaju, a koji mogu poslužiti u kasnijim fazama obrade ove muzejske građe. Izvorna stvarnost, koja je od značaja, fotografirana je i priložena u slikama.

Opći prikaz

Uz ovu malakološku - preciznije ostrakološku ili konkološku - zbirku (PK961-FM-MZ(1-231)) se, prema zapisima, vezuje fond Marchi, čija je ostavština vezana pretežito uz arheologiju i datira iz 19. stoljeća. Fond je dobio naziv prema sakupljaču hvarskih starina Šimi Marchiju, koji je kao građevinski poduzetnik s Hvara imao pristup brojnim arheološkim nalazištima te je artefakte iz interesa prema arheologiji skupljao u zbirku koja je većim dijelom izgubljena, no ostala je djelomično opisana i sačuvana u Muzeju hvarske baštine u Hvaru.¹ Prirodoslovnju zbirku iz fonda Marchi pohranjenu u muzeju čine još i primjerci fosila (PK961-FM1(1-12)) te ulomci

1 Nikša Petrić, Arheološka istraživanja otoka Hvara, *Hvarski zbornik* 3, 1975., 278.

stijena (PK961-FM2(1-6)), a osim toga, fond Marchi sastoji se još i od numizmatike, stakla, metala, keramika i vitriva čiji je detaljan popis sastavljen 2000. godine.² Zbirka je pohranjena (u stalnom smještaju) u Kabinetu Grgura Bučića, u Muzeju hvarske baštine u Hvaru, te evidentirana u bazu podataka 28. 9. 2021. god., dok se ostatak fonda čuva u depou sv. Marka, a dio u uredu Muzeja, te u salonu Lucić.³ O malakološkoj zbirci evidentirani su podaci u nastavku.

Prema inventarnoj oznaci PK961-FM-MZ(1-231) - malakološku zbirku čine svežanj 181 klasifikacijske kartice (PK961-FM-MZ/1(1-181)), 97 smotuljaka s primjercima školjaka i puževa (PK961-FM-MZ/2(1-97)) i 133 primjeraka školjaka te puževa u rinfuzi (PK961-FM-MZ/3(1-133)), s naznakom vremena nastanka 19. - 20. st..

Prema PK961-FM-MZ/1(1-181) - svežanj 181 klasifikacijske kartice rukom pisane na latinskom jeziku, omotane u novinski papir s olovkom pisanim natpisom: *Denominazione d'ogni singolo pezzo*. Klasifikacija se odnosi na označene smotuljke s primjercima puževa i školjaka, prema skupinama: *Classis, Familia, Genus* i *Species*, od čega su tri kartice s natpisima: *A Classis: Mollusca acephala; B Classis: Mollusca Brachiopoda; C Classis: Gastropoda*, a ostalih 178 kartica s podskupinama je s po jednom vrstom na svakoj kartici. Crvenim tintom napisan je redni broj kartice, odnosno vrste, ispod njega crnom tintom broj primjeraka koji se odnosi na ukupan broj prema broju primjeraka u svakom sljedećem smotuljku. Nedostaje kartica s rednim brojem 174.

Također se u ovoj evidenciji navodi (i s istaknutom nesigurnošću procjenjuje) 19. - 20. st. kao vrijeme nastanka. Kartice su pisane tušem, dimenzija 3.5 x 7 cm.

Prema PK961-FM-MZ/2(1-97) - ukupno 97 smotuljaka s primjercima puževa i školjaka, označenih prema klasifikacijskim karticama, PK961-FM-MZ/1(1-181); 80 smotuljaka označenih rednim (crvenom bojom) i ukupnom brojem (crnom bojom): 4/6, 17/30, 23/40, 24/41, 25/42, 26/43, 27/45, 37/56, 39/60, 42/63, 43/64, 45/68, 56/79, 57/80, 61/87, 69/99, 70/101, 71/103, 75/107, 76/108, 78/110, 83/116, 88/122, 91/125, 96/138, 97/141, 98/142, 99/143, 101/145, 102/146, 103/149, 104/150, 107/154, 108/155, 109/156, 110/158, 112/161, 119/171, 120/172, 121/174, 123/176, 124/177, 125/179, 126/180, 127/181, 128/182, 129/183, 131/185, 132/186, 134/188, 135/189, 137/192, 140/196, 142/198, 143/199, 144/200, 145/201, 146/202, 148/207, 149/208, 150/209, 151/211, 152/212, 153/220, 154/222, 155/223, 156/224, 157/225, 158/227, 161/230, 165/239, 166/242, 168/246, 169/247, 170/248, 171/253, 173/258, 174/260, 175/261, 178/266; 13 smotuljaka označenih samo ukupnim brojem: 23, 35, 54, 62, 69, 72, 72, 75, 111, 123, 124, 175, 193; 4 neoznačena smotuljaka: 1 s etiketicom br. 74 i s 2 školjke, na jednoj natpis 'kakingai'; 1 s etiketicama 170 i 187 i s 2 puža; 1 s 3 etiketice 267 i s pužem; 1 sa školjkom oslikanom istočnjačkim motivima, pticom i cvijećem na zlatnoj pozadini, i sa školjkom ili pužem spiralnog oblika. U svakom smotuljku su po jedan ili više primjeraka školjaka i puževa; primjerci su omotani novinskim papirima, te listovima časopisa iz 70-ih i 80-ih

2 Arheološki fondovi MHB-a, Pregled stanja, Stanje 21. 03. 2005. g.

3 Ibidem.

godina 19. st., uglavnom novinama *Corriere della Sera* iz 30-ih godina 20. st. Otpale etiketice bez primjeraka: 39, 124, 133, 165, 195, 265.

Vrijeme nastanka prema ovoj evidenciji procijenjeno je od 19. do 20. st.

Prema PK961-FM-MZ/3(1-133) - 133 primjerka školjaka i puževa u rinfuzi; na jednom pužu zalijepljena etiketica s br. 10, na jednoj školjci 24, na jednoj 67.

Rezultati

Prijepis s determinacijskih kartica u izvornom obliku naveden je kao tablični popis (*Tablica 1*), te su nazivi posloženi prema sljedovima brojeva na karticama. Detaljnije o karticama elaborira se u nastavku.

Tablica 1. Prijepis rukopisa s kartica

R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice	R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice
1.	A Classis: Mollusca acephala		
2.	I Familia: Tubicula 1) Genus: Clavagella a) Species: Clav. aperta 1/I.	10.	V. Familia: Osdeodesmidae 1) Genus: Thracia a) Species: Thr. carbuloides 9./18.
3.	II Familia: Pholadidae 1) Genus: Xilophaga a) Species: Xil. dorsalis 2./4.	11.	b) Species: Thr. papiracea 10./19.
4.	2) Genus: Pholas a) Species: Phol. dactylus 3./5.	12.	VI. Familia: Pandoridae 1) Genus: Pandora a) Species: Pand. obtusa 11./22.
5.	b) Species: Phol. candida 4./6.	13.	VII. Familia: Mactridae 1) Genus: Mactra a) Species: Mact. helvacea 12./23.
6.	III. Familia: Solenidae 1) Genus: Solen a) Species: Sol. ensis 5./9.	14.	b) Species: Mact. stultorum 13./24.
7.	2) Genus: Solencurtus a) Species: Sol. coarctatus 6./13	15.	c) Species: var. corallina 14./25.
8.	IV. Familia: Glycimeridae 1) Genus: Saxicava a) Species: Sax. arctica 7./15.	16.	2) Genus: Lutraria a) Species: Lutr. oblonga 15./28.
9.	b) Species: Sax. rugosa 8./16.	17.	VIII. Familia: Miaria 1) Genus: Corbula a) Species: Corb. inaequalvis 16./29.
		18.	2) Genus: Neaera a) Species: Near. cuspidata 17./30.

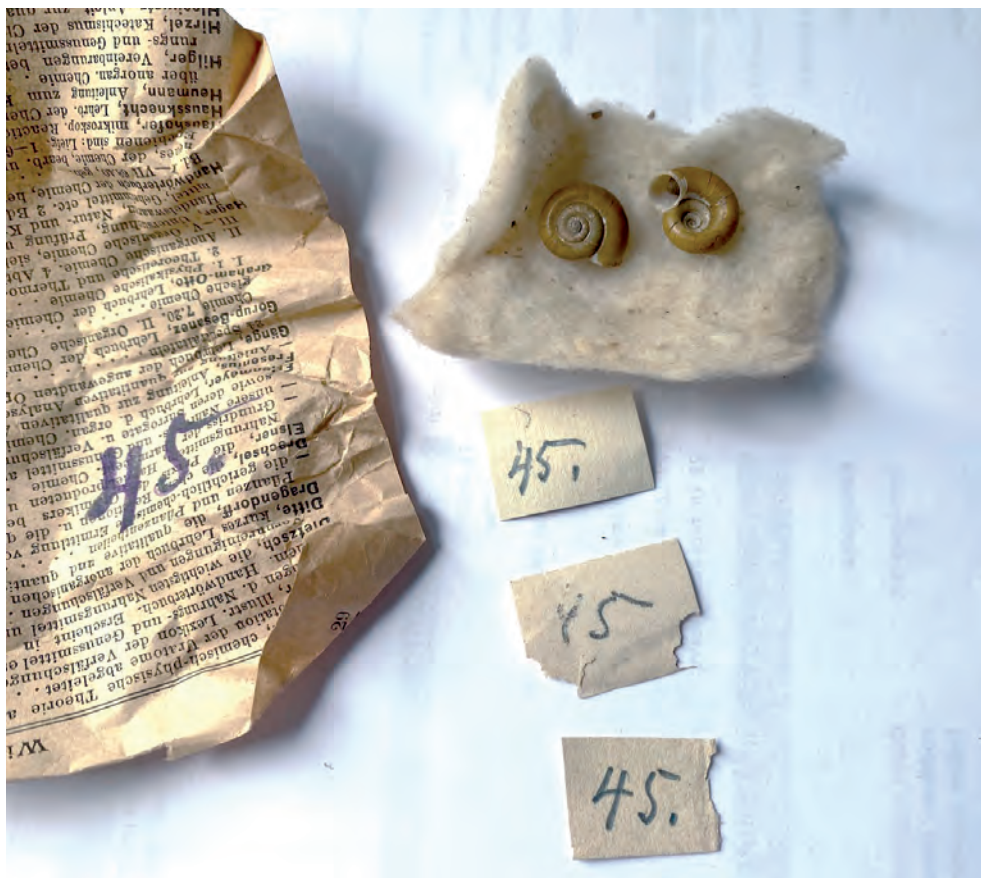
R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice	R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice
19.	IX. Familia: Lucinidae 1) Genus: Lucina a) Species: Luc. leneoma 18./33.	33.	XIII. Familia: Amphidesmidae 1) Genus: Scrobicularia a) Species: Scrob. compressa 32./50.
20.	b) Species: Luc. reticulata 19./35.	34.	b) Species: Scrob. piperata 33./51.
21.	2) Genus: Axinus a) Species: Ax. flexuosus 20./36.	35.	c) Species: Scrob. cottardi Payr. 34./52.
22.	3) Genus: Diplodonta a) Species: Dipl. fragilis 21./37.	36.	2) Genus: Syndosmia a) Species: Synd. alba var. Renie (ri) 35./54.
23.	X. Familia: Kellidae 1) Genus: Montacuta a) Species: Mont. substriata 22./39.	37.	b) Species: Syndosmia tenuis 36./55.
24.	b) Species: Mont. var. spatangi 23./40.	38.	c) Species: Synd. rubiginosa 37./56.
25.	2) Genus: Bornia a) Species: Bor. corbuloides 24./41.	39.	XIV. Familia: Tellinidae 1) Genus: Tellina a) Species: Tell. planata 38./59.
26.	3) Genus: Poronia a) Species: Por. rubra 25./42.	40.	b) Species: Tell. depressa 39./60.
27.	XI. Familia: Galcomidae 1) Genus: Galeoma a) Species: Gal. turtoni 26./43	41.	c) Species: var. albescens 40./61
28.	XII. Familia: Donacidae 1) Genus: Donax a) Species: Donax semistriata 27./45.	42.	d) Species: Tell. nitida 41./62.
29.	b) Species: Don. venusta 28./46	43.	e) Species: Tell. tenuis 42./63.
30.	c) Species: (var.) Don. alba 29./47.	44.	f) Species: var. hyalina 43./64.
31.	d) Species: Don. polita 30./48.	45.	g) Species: Tell. donacina 44./67.
32.	2) Genus: Mosodesma a) Species: Mos. donacilla 31./49.	46.	h) Species: Tell. pulchella 45./68.
		47.	i) Species: Tell. pusilla 46./69.
		48.	k) Species: Tell. serrata 47./70.
		49.	2) Genus: Gastrana a) Species: Gast. fragilis 48./71.

R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice	R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice
50.	XV. Familia: Psammotidae 1) Genus: Psammobia a) Species: Psam. vespertina 49./72.	67.	k) Species: var. retifera 66./93.
51.	b) Species: fervensis 50./73.	68.	l) Species: var. bicolor 67./97.
52.	c) Species: Psam. costullata 51./74.	69.	m) Species: var. catenifera 68./98.
53.	XVI. Familia: Petricolidae 1) Genus: Petricola a) Species: Petr. lithophaga 52./75.	70.	n) Species: var. rosea 69./99.
54.	2) Genus: Venerupis a) Species: Ven. irus 53./76.	71.	2) Genus: Cytherea a) Species: (<i>nedostaje zapis, nije determinirano</i>) 70./101.
55.	b) Species: Ven. substriata 54./77.	72.	3) Genus: Venus a) Species: Ven. verrucosa 71./103.
56.	3) Genus: Coralliophaga a) Species: Cor. lithophagella 55./78.	73.	b) Species: Ven. casina 72./104.
57.	b) Species: Coral. guerinii 56./79.	74.	c) Species: Ven. gallina 73./105.
58.	XVII. Familia: Veneridae 1) Genus: Tapes a) Species: Tap. decussata 57./80.	75.	d) Species: Ven. ovata 74./106.
59.	b) Species: Tap. aurea 58./83.	76.	e) Species: Ven. fasciata 75./107.
60.	c) Species: var. zaraensis 59./84.	77.	3) Genus: Artemis a) Species: Art. exoleta 76./108.
61.	d) Species: Tap. var. bicolor 60./86.	78.	b) Species: Art. lincta 77./109.
62.	e) Species: Tap. var. violacea 61./87.	79.	4) Genus: Lucinopsis a) Species: Luc. undata 78./110.
63.	f) Species: Tap. var. intermedia 62./88.	80.	4) Genus: Circe - Schumacher a) Species: cir. minima 79./111.
64.	g) Species: Tap. petalina 63./90.	81.	XVIII. Familia: Carditidae 1) Genus: Cardita a) Species: Car. sulcata 80./113.
65.	h) Species: Tap. nitens 64./91.	82.	b) Species: Car. calyculata 81./114.
66.	i) Species: Tap. var. biradiata 65./92.	83.	c) Species: Car. aculeata 82./115.

R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice	R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice
84.	d) Species: <i>Car. trapetia</i> 83./116.	102.	b) Species: <i>Pect. pilosus</i> 101./145.
85.	2) Genus: <i>Cardium</i> a) Species: <i>Card. aculeatum</i> 84./117.	103.	c) Species: <i>Pect. violascens</i> 102./146.
86.	b) Species: <i>Card. echinatum</i> 85./118	104.	XXI. Familia: <i>Nuculidae</i> 1) Genus: <i>Leda</i> a) Species: <i>L. pella</i> 103./149
87.	c) Species: <i>Card. deshayesii</i> 86./119.	105.	b) Species: <i>L. commutata</i> 104./150.
88.	d) Species: <i>Card. erinaceum</i> 87./120.	106.	XXII. Familia: <i>Solemyadae</i> 1) Genus: <i>Solemya mediterranea</i> 105./151
89.	e) Species: <i>Card. tuberculatum</i> 88./122.	107.	XXIII. Familia: <i>Mytilidae</i> 1) Genus: <i>Lithodomus</i> a) Species: <i>Lit. lythophagus</i> 106./152
90.	f) Species: var. <i>alba</i> 89./123.	108.	2) Genus: <i>Modiolaria</i> a) Species: <i>Mod. costulata</i> 107./154.
91.	g) Species: <i>Card. edule</i> 90./124.	109.	b) Species: <i>Mod. barbata</i> 108./155.
92.	h) Species: <i>Card. var. rusticum</i> 91./125.	110.	c) Species: <i>Mod. adriatica</i> 109./156.
93.	i) Species: <i>Card. levigatum</i> 92./126.	111.	3) Genus: <i>Mytilus</i> a) Species: <i>Myt. galloprovincialis</i> 110./158.
94.	k) Species: <i>Card. minimum</i> 93./132.	112.	b) Species: var. <i>flavus</i> 111./159.
95.	3) Genus: <i>Isocardia</i> a) Species: <i>Is. Car.</i> 94./133.	113.	c) Species: <i>Myt. minimus</i> 112./161.
96.	XIX. Familia: <i>Chamidae</i> 1) Genus: <i>Chama</i> a) Species: <i>Ch. gryphoides</i> 95./134.	114.	d) Species: <i>Myt. crispus</i> 113./162.
97.	XX. Familia: <i>Archacidae</i> 1) Genus: <i>Arca</i> a) Species: <i>Ar. aequilateralis</i> 96./137.	115.	XXIV. Familia: <i>Aviculidae</i> 1) Genus: <i>Pinna</i> a) Species: <i>Pin. nobilis</i> 114./163.
98.	b) Species: <i>Ar. barbata</i> 97/141	116.	b) Species: <i>Pin. rudis</i> 115./165.
99.	b) Species: <i>Ar. diluvii</i> 98.142.	117.	2) Genus: <i>Avicula</i> a) Species: <i>Av. tarrentina</i> 116./166.
100.	c) Species: <i>Ar. lactea</i> 99./143.		
101.	2) Genus: <i>Pectunculus</i> a) Species: <i>Pect. glycimeris</i> 100./144.		

R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice	R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice
118.	XXV. Familia: Pectinidae 1) Genus: Lima Bruguiere a) Species: L. inflata 117./168	139.	r) Species: Pec. hyalinus var. nivalis 137./192.
119.	b) Species: Lima Loscombei 118./170	140.	s) Species: Pec. Testae 138/193.
120.	c) Species: Lima Subauriculata 119./171.	141.	3) Genus: Spondylus a) Species: Sp. aculeatus 139./195.
121.	2) Genus: Pecten a) Species: Pec. 120./172.	142.	XXVI. Familia: Anomyadae 1) Genus: Anomia a) Species: An. ephippium 140./196.
122.	b) Species: Pec. pusio 121./174	143.	b) Species: An. electrica 141./197.
123.	c) Species: Pec. opercularis 122./175.	144.	c) Species: An. costata 142/198.
124.	d) Species: Pec. Bruei 123./176.	145.	d) Species: An. pectiniformis 143/199.
125.	e) Species: Pec. pes felis 124./177.	146.	e) Species: An. squammula 144/200.
126.	f) Species: Pec. glaber 125./179.	147.	f) Species: An. elegans 145./201.
127.	g) Species: var. Pec. decemcostata 126./180.	148.	g) Species: An. aspera 146/202
128.	h) Species: var. Pasmanensis 127./181.	149.	XXVII. Familia: Ostreidae 1) Genus: Ostrea a) Species: Ost. edulis 147/204.
129.	i) Species: Pec. var. flava 128./182.	150.	b) Species: Ost. cochlear 148./207.
130.	k) Species: var. Pec. rufa 129./183.	151.	B Classis: Mollusca Brachiopoda
131.	l) Species: Pec. var. violacea 130./184.	152.	I. Familia: Craniadae 1) Genus: Crania a) Species: Cr. ringens 149./208.
132.	m) Species: Pec. var. unicolor 131./185.	153.	II. Familia: Terebratulidae 1) Genus: Terebratula a) Species: Ter. caput serpentis 150./209.
134.	n) Species: Pec. niflercus 132/186.	154.	2) Genus: Argiope a) Species: Ar. decollata 151./211.
135.	o) Species: var. aculeata 133./187.		
136.	o) Species: var. alba 134./188.		
137.	p) Species: Pec. similis 135/189.		
138.	q) Species: Pec. hyalinus coccinea 136/191.		

R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice	R.br. kart.	Prijepis rukopisa s kartice
155.	b) Species: <i>Ar. cuneata</i> 152./212.	170.	V. Familia: Fissurellidae 1) Genus: <i>Emarginula</i> a) Species: <i>Em. conica</i> 166./242.
156.	C Classis: Gasteropoda	171.	b) Species: <i>Em. cancellata</i> 167./243.
157.	I. Familia: Chitonidae 1) Genus: <i>Chiton</i> a) Species: <i>Ch. cajetanus</i> 153./220	172.	2) Genus: <i>Tissurella</i> a) Species: <i>T. graeca</i> 168./246.
158.	b) Species: <i>Ch. meneghini</i> 154./222	173.	b) Species: <i>T. neglecta</i> 169./242.
159.	c) Species: <i>Ch. albus</i> 155./223.	174.	c) Species: <i>T. gibberula</i> 170/248
160.	II. Familia: Dentalidae 1) Genus: <i>Dentallium</i> a) Species: <i>Dent. antalis</i> 156./224	175.	VI. Familia: Calyptridae 1) Genus: <i>Pileopsis</i> a) Species: <i>Pil. hungarina</i> 171./253.
161.	b) Species: <i>Dent. dentalis</i> 157./225.	176.	VII. Familia: Bullidae 1) Genus: <i>Philine</i> a) Species: <i>Ph. aperta</i> 172./257.
162.	c) Species: <i>Dent. fissura</i> 158./227.	177.	b) Species: <i>Ph. punctata</i> 173/258
163.	d) Species: <i>Dent. striatum</i> 159./228.	178.	<i>-nedostaje kartica; br. 174/?; pretpostavlja se rod Bulla</i>
164.	III. Familia: Patellidae 1) Genus: <i>Patella</i> a) Species: <i>Pat. vulgata</i> 160./229.	179.	b) Species: <i>Bul(?) . ovulata</i> 175./261.
165.	b) Species: <i>Pat. tarentina</i> 161./230.	180.	3) Genus: <i>Volvula</i> a) Species: <i>Vol. acuminata</i> 176./264.
166.	c) Species: <i>Pat. scutellaria</i> 162./231.	181.	4) Genus: <i>Tornatella</i> a) Species: <i>tornatilis</i> 177./265.
167.	2) Genus: <i>Acmaea</i> a) Species: <i>Ac. gassoni</i> 163./237	182.	VIII. Familia: Neritidae 1) Genus: <i>Neritina</i> a) Species: <i>Ner. viridis</i> 178/266.
168.	3) Genus: <i>Gadinia</i> a) Species: <i>Gad. garnoti</i> 164./238.	183.	IX. Familia: Naticidae 1) Genus: <i>Natica</i> a) Species: <i>Nat. guilleminii</i> 179./267.
169.	IV. Familia: Pleurobranchida 1) Genus: <i>Umbrella</i> a) Species: <i>Umb. mediterranea</i> 165./239.		

Slika 1. Ljušture iz smotuljka br. 45.

U tablici je ispisan prijepis izvornika kako su zapisani na karticama, pri čemu su i greške ispisane u izvorniku i nisu prepravljane.⁴ Prijepisom rukopisa s kartica u *Tablicu 1* opaža se nekoliko tipova ponavljajućih grešaka. Više je od desetak slučajeva pogrešnog pisanja slova „o“ ili „a“ umjesto znanstveno ispravnog „e“. Moguće se radi o iščitavanju iz tuđeg rukopisa (o/e/a) ili tiska. Nadalje, nazivi poput *Jaobeus* (kartica r. br. 121, umjesto ispravnog- *Jacobaesus*), ili *hungarina* (kartica r. br.174, umjesto ispravnog - *ungarica*) rijetki su, no zastupljeni. Valja spomenuti i prisutnost duplih slova u nazivima gdje ona ne trebaju biti - ove greške su prisutne u nekoliko slučajeva. Nije poznato jesu li spomenute greške nastale nepažnjom ili neadekvatnim znanjem, ali može biti indikativno. Za napomenuti je da prilikom uspoređivanja rukopisa s kartica, rukopis vidno ne odgovara rukopisu Grgura Bučića, prirodoslovca čiji se rad i ostavština čuvaju u istom muzeju. Prema opsolentnim latinskim nazivima i godinama njihovog korištenja u tada dostupnoj literaturi te krasopisu s kartica pisanom tušem može se pretpostaviti da se radi o nastanku zbirke krajem 19. stoljeća.

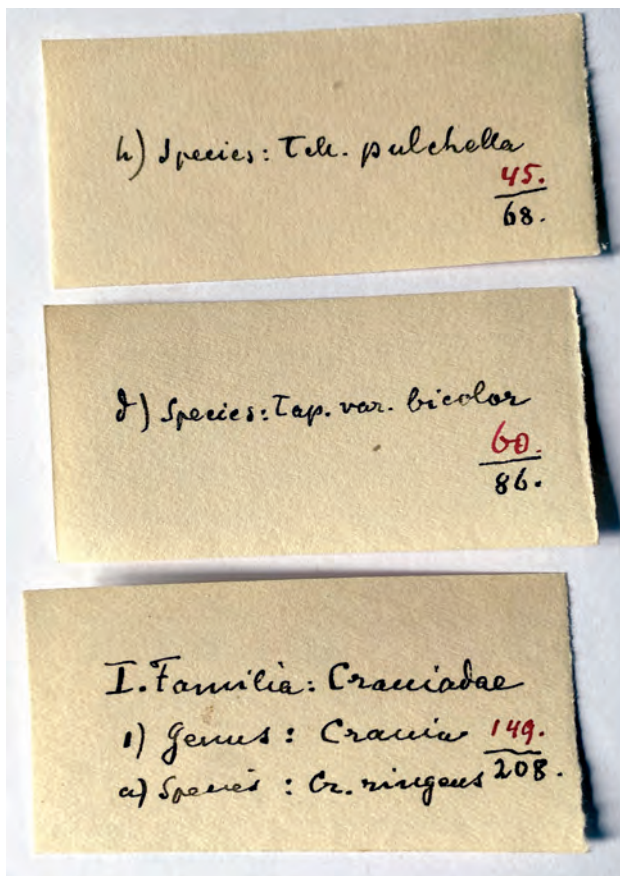
4 Ispravnost stručnog nazivlja s kartica (kao i njihova opsolentnost) provjerena je u online-bazi podataka *World Register of Marine Species*, dostupno na: <http://www.marinespecies.org>. (7. 8. 2024.)

Slika 2. Ljuštura iz smotuljka br. 60.

Slika 3. Ljuštura iz smotuljka br. 149.

Slika 4. Kartice br. 45., 60. i 149.

Analizom prijepisa s kartica opaženo je da su gotovo sve ljušture školjki i puževa izvađene iz Mediterana, a za najveći broj njih zabilježeno je obitavanje i u Jadranu.⁵ Većinom su školjkaši u pitanju (A i B), a manji broj je puževa (C). Isto tako, nema evidentiranih velikih primjeraka ljuštura, poput periski ili puževa bačvaša.

Detaljnijom analizom spomenutih smotuljaka i kartica utvrđeno je da se 97 smotuljaka s puževima i školjkama (PK961-FM-MZ/2(1-97)) nikako ne poklapa sa karticama (PK961-FM-MZ/1(1-181)) tj. da se radi o istoj vrsti životinje, a sami se smotuljci ne poklapaju s karticama po pitanju je li životinja puž ili školjka. U prilog ovog tvrdnji priloženo je nekoliko fotografija sadržaja smotuljaka (slike 1-3) te fotografija nekoliko kartica (slika 4). Može se tvrditi da se radi o dvije odvojene - a nepotpune - malakološke zbirke. U svrhu upotpunjavanja zbirke treba provesti determinaciju vrsta svih primjeraka iz smotuljaka (PK961-FM-MZ/2(1-97)) te po potrebi poravnati s karticama da se utvrdi radi li se ipak o dvama povezanim materijalima.

Također su analizirane rinfuze ljuštura (PK961-FM-MZ/3(1-133)), pri čemu se zaključuje da su školjkaši i puževi dominantno iz područja Mediterana, a ostali u

⁵ Neven Milišić, *Školjke i puževi Jadrana*, Split, 1991.

Slika 5. Ljuštire iz rinfuze

Slika 6. Fosilni ostaci

Pregledom minerala pod osvjetljenjem UV-B spektra utvrđeni su tragovi refleksije blage narančaste boje na nekoliko primjeraka okamina, isključivo na ljušturama školjaka. Druge - kao ni detaljne - analize nisu provedene nad mineralima i fosilima.

Porijeklo ni prvotno vlasništvo malakološke zbirke - prema postojećim evidentiranim podacima - nije moguće točno utvrditi niti potvrditi. Spomenuti „fond Marchi“ jedini je siguran evidentirani podatak koji se vezuje uz zbirku, no bez dodatnih poveznica.

Zbirka je - prema Marinku Petriću,⁷ a koincidencijom opravdano moguće - povezana s Hvaraninom Lujom (Vjekoslavom) Staliom (1799. - 1882.), koji je djelovao na Hvaru i bavio se prirodoslovnim istraživanjima dominantno u području malakologije Jadranskog mora te ihtiologije. Od 1832. godine učitelj je u Hvaru, a tek kasnije postaje profesorom nautike u Splitu, a zatim i u Veneciji. Za njega se smatra da je jedan od najvećih malakologa Jadranskog mora u zapisanoj povijesti, o čemu svjedoči veliki broj objavljenih radova.

Da je Grgur Bučić bio u posjedu ove malakološke zbirke i/ili se njome bavio nije (do sada) utvrđeno uvidom u njegove osobne spise i muzejsku evidenciju.

Također, nema preciznih podataka o točnom vremenskom razdoblju (godinama niti stoljeću) u kojemu je zbirka sakupljena, kao ni podataka o lokalitetima uzoraka. Za tu je svrhu u budućnosti moguće provesti odgovarajuće analize sastava mineralno-proteinskih vanjskih periostrakuma, aragonitnih masa i sedefastih unutarnjih slojeva ljuštura školjaka i puževa iz zbirke. Utvrđivanjem analitičkim metodama te usporedbom - primjerice - mineralnog sastava ljuštura i tragova spojeva poput bromoindiga s drugim istovjetnim zbirkama i primjercima iz prirode moguće je utvrditi iz kojega dijela Jadrana (ili svijeta) jesu ljušture, kao i donekle procijeniti dubinu obitavanja nekad živih stvorenja, njihovu pojedinačnu zrelost i relativnu povijesnu starost.

MALACOLOGY & MINEROLOGY COLLECTION FROM MARCHI COLLECTION

Summary

This paper analyzes in more detail the natural history specimens from the Marchi's collection that are kept in the Hvar Heritage Museum in Grgur Bučić's cabinet. It is a malacological collection without labels, bulks with shells without labels, classification cards without a corresponding malacological collection and an accompanying collection of minerals with fossils. There is no other adequate data on the collections available, therefore everything related to the collections was studied in more detail and written down in this paper. The findings could help in future research.

Keywords: *Marchi Fund; malacological collection; natural history; list of bivalves and snails*

---

7 Marinko Petrić, *Grgur Bučić - pustinjač znanosti u Hvaru*, Hvar, 2018., 160.